

Województwo zachodniopomorskie

Historia

**Sprawozdanie z egzaminu maturalnego
w roku 2019**

Opracowanie

Włodzimierz Kowalczyk (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Elwira Górczak-Ulman (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)
Wacław Suski (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu)

Redakcja

dr Wioletta Kozak (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opracowanie techniczne

Joanna Dobkowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Opracowanie dla województwa zachodniopomorskiego

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Robert Śniegocki
Anna Sperling
Andrzej Popiół
Michał Pawlak

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 022 536 65 00, fax 022 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.gov.pl
www.cke.gov.pl

Historia

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z historii na poziomie rozszerzonym składał się z 26 zadań. 25 zadań otwartych i zamkniętych uwzględniało historię polityczną, historię społeczno-gospodarczą oraz historię kultury na przestrzeni wszystkich epok historycznych od starożytności, poprzez średniowiecze, czasy nowożytne, wiek XIX aż do końca XX wieku. Wszystkie polecenia zawierały materiał źródłowy, na podstawie którego należało je rozwiązać, wykorzystując przy tym własną wiedzę. Zadanie 26. polegało na napisaniu dłuższej wypowiedzi na jeden z pięciu tematów. Do tematów z historii XIX (temat 4.) i XX wieku (temat 5.) należało wykorzystać dodatkowe źródła. Większość zadań sprawdzała wiadomości i umiejętności opisane w podstawie programowej dla przedmiotu historia na IV etapie edukacyjnym (głównie z zakresu rozszerzonego, lecz również podstawowego), a część z nich odnosiła się do III etapu edukacyjnego (gimnazjum). Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów, z czego za dłuższą wypowiedź można było otrzymać 12 punktów, a za rozwiązanie zadań otwartych i zamkniętych – 38 punktów.

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ogółem	661
	z liceów ogólnokształcących	542
	z techników	119
	ze szkół na wsi	1
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	158
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	203
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	299
	ze szkół publicznych	591
	ze szkół niepublicznych	70
	kobiety	300
	mężczyźni	361
	bez dysleksji rozwojowej	575
	z dysleksją rozwojową	86

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Z egzaminu zwolniono 8 osób – laureatów i finalistów Olimpiady Historycznej.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	4
	słabowidzący	0
	niewidomi	0
	słabosłyszący	2
	nieśłyszący	0
	ogółem	4

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

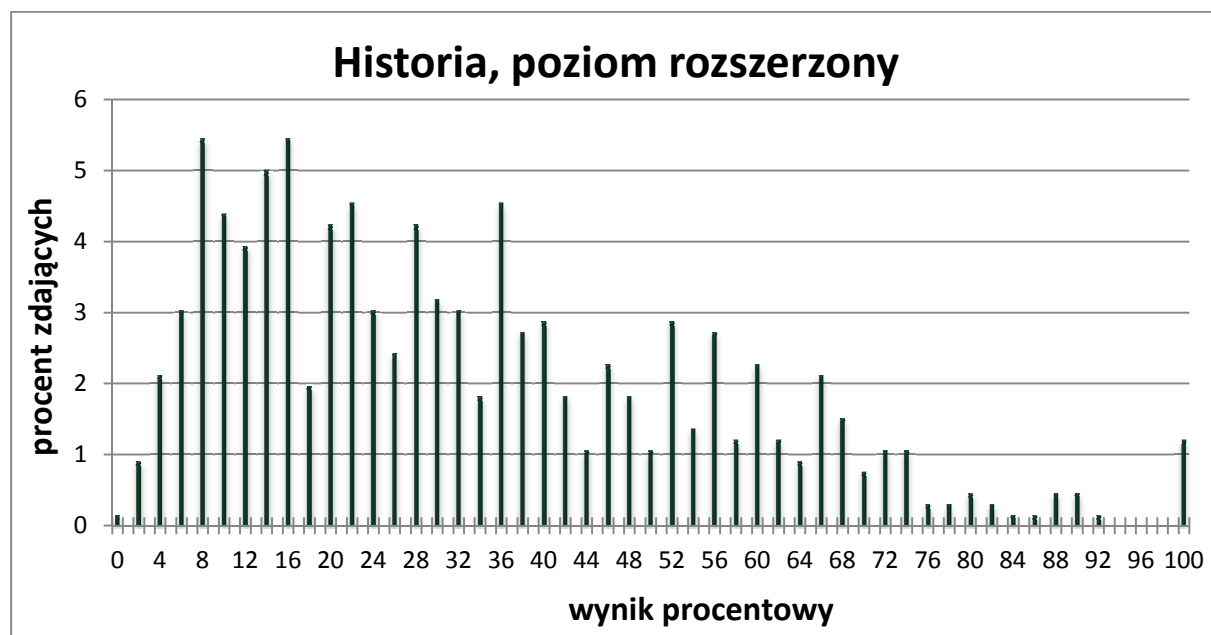
Termin egzaminu		20 maja 2019	
Czas trwania egzaminu		180 minut	
Liczba szkół		141	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		22	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		-	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1.	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz)		4	

¹Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016 r., poz. 2223, ze zm.).

²Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

Wykres 1. Rozkład wyników zdających

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	661	0	100	30	10	33	22
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	542	0	100	34	36	37	22
z techników	119	2	66	14	8	17	11

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Nr zad.	Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	I. Starożytność. 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 3) rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich [...].	65
2.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	I. Starożytność. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 2) wyjaśnia przemiany ustrojowe w Atenach i porównuje formy ustrojowe greckich polis.	27
2.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	I. Starożytność. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 2) wyjaśnia przemiany ustrojowe w Atenach i porównuje formy ustrojowe greckich polis; 4) identyfikuje dziedzictwo kultury greckiej w dorobku kulturowym Europy.	35
3.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależność pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	I. Starożytność. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby [...]; 4) identyfikuje dziedzictwo kultury greckiej w dorobku kulturowym Europy.	19
4.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne	II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający:	31

	w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łańcińskiej i bizantyjskiej. 6. Europa późnego średniowiecza. Zdający: 4) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyńskiego i ekspansji tureckiej dla Europy. <i>III etap edukacyjny</i> 5. Cywilizacja rzymska. Zdający: 1) umiejscawia w czasie i charakteryzuje system sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Rzymie republikańskim i cesarstwie.	
4.2.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje [...] wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łańcińskiej i bizantyjskiej. 6. Europa późnego średniowiecza. Zdający: 4) charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyńskiego i ekspansji tureckiej dla Europy. <i>III etap edukacyjny</i> 5. Cywilizacja rzymska. Zdający: 1) umiejscawia w czasie i charakteryzuje system sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Rzymie republikańskim i cesarstwie.	38
5.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łańcińskiej i bizantyjskiej.	47
5.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łańcińskiej i bizantyjskiej. 8. Kultura średniowiecza. Zdający: 3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza [...].	53
6.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi	II. Średniowiecze. 5. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Zdający: 1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa	25

	dziejzinami życia społecznego [...].	rozbicia dzielnicowego.	
7.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	II. Średniowiecze. 8. Kultura średniowiecza. Zdający: 3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, prawa, filozofii, architektury i sztuki, z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza.	41
8.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	II. Średniowiecze. 7. Polska w XIV–XV w. Zdający: 1) opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.; 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej.	21
9.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].	III. Dzieje nowożytne. 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego [...]; 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych [...].	41
10.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].	III. Dzieje nowożytne. 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 9) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w. i rozpoznaje główne dokonania epoki baroku.	21
11.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].	III. Dzieje nowożytne. 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego [...]; 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych [...]; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje stosunki z sąsiadami w XVI w.	38
11.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego	III. Dzieje nowożytne. 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu	39

	[...].	elekcyjnego [...]; 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych [...]; 3) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje stosunki z sąsiadami w XVI w.	
12.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].	III. Dzieje nowożytne. 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.; 3) charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja. <i>III etap edukacyjny</i> 26. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Zdający: 3) wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej [...].	40
12.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].	<i>III etap edukacyjny</i> 26. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. Zdający: 3) wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i ocenia jej następstwa.	43
13.1.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	IV. Wiek XIX. 1. Europa napoleońska. Zdający: 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium; 6) charakteryzuje decyzje kongresu wiedeńskiego, z uwzględnieniem sprawy polskiej. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.	24
13.2.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi	IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.	34

	dziedzinami życia społecznego [...].		
14.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.	IV. Wiek XIX. 1. Europa napoleońska. Zdający: 5) charakteryzuje ustrój polityczny Księstwa Warszawskiego.	24
15.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.	IV. Wiek XIX 5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 1) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny odmiennego rozwoju gospodarczego ziem polskich w trzech zaborach.	41
16.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	IV. Wiek XIX. 2. Europa i Stany Zjednoczone w epoce rewolucji przemysłowej. Zdający: 1) charakteryzuje proces uprzemysłowienia państw europejskich i Stanów Zjednoczonych; 2) charakteryzuje rozwój terytorialny, gospodarczy oraz przemiany społeczno-kulturowe w Stanach Zjednoczonych w XIX w.; 3) ocenia gospodarcze, społeczne, kulturowe i ekologiczne skutki rewolucji przemysłowej.	56
17.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	V. Wiek XX 1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 2) przedstawia genezę i charakteryzuje przebieg rewolucji rosyjskich w 1917 r.	46
18.1.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].	IV. Wiek XX. 4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) opisuje proces kształtowania się	36

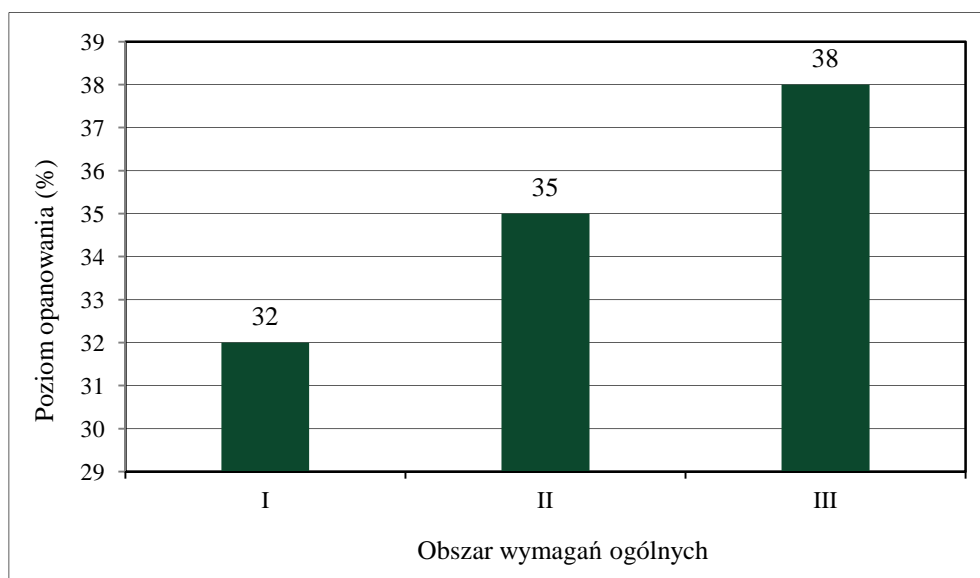
	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	terytorium II Rzeczypospolitej, w tym [...] wojnę polsko-bolszewicką. 5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej.	
18.2.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczyстых; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	IV. Wiek XX. 5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej.	32
19.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	V. Wiek XX. 2. Kryzys demokracji i systemy totalitarne. Zdający: 3) porównuje systemy totalitarne oraz charakteryzuje ich imperialne cele.	13
20.1.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczyстых; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	IV. Wiek XIX 1. Europa napoleońska. Uczeń: Zdający: 4) wskazuje przykłady i wyjaśnia przyczyny zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona.	43
20.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.	<i>Poziom podstawowy</i> 9. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Zdający: 2) charakteryzuje udział Polaków w wysiłku militarnym aliantów oraz sytuje w czasie i przestrzeni działania wojsk polskich na różnych frontach wojny.	83
21.	I. Chronologia historyczna. Uczeń porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczyстых; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów	V. Wiek XX. 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 1) opisuje główne etapy II wojny światowej i wskazuje przełomowe wydarzenia dla jej	33

	historycznych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	przebiegu.	
22.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	V. Wiek XX. 13. Polska w latach 1944–1948. Zdający: 2) charakteryzuje główne etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce [...]; 3) rozpoznaje charakterystyczne cechy okresu odbudowy i przebudowy gospodarki, z uwzględnieniem reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu.	15
22.2.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].	V. Wiek XX. 13. Polska w latach 1944–1948. Zdający: 2) charakteryzuje główne etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce [...]; 3) rozpoznaje charakterystyczne cechy okresu odbudowy i przebudowy gospodarki, z uwzględnieniem reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu.	19
23.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	V. Wiek XX. 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający: 8) charakteryzuje przyczyny i skutki przełomowych konfliktów zimnej wojny: wojny koreańskiej, kryzysu kubańskiego, wojny w Wietnamie [...].	18
24.	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	V. Wiek XX. 15. Polska w latach 1956–1980. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje etapy: 1956–1970 i 1970–1980; 4) charakteryzuje relacje państwo-Kościół i ocenia rolę Kościoła w życiu społecznym. 16. Polska w latach 1980–1989. Zdający: 1) wyjaśnia ideę Solidarności i jej wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce; 2) charakteryzuje państwo i społeczeństwo w czasie stanu wojennego oraz ocenia społeczno-gospodarcze i polityczne skutki	30

		stanu wojennego.	
25.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]. II. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.	V. Wiek XX. 16. Polska w latach 1980–1989. Zdający: 3) opisuje przyczyny i skutki obrad „Okrągłego Stołu”.	20
26. Temat I	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...] dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	I. Starożytność. 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 2) porównuje formy ustrojowe i struktury społeczne w cywilizacjach blisko wschodnich; 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 2) porównuje niewolnictwo w Rzymie z wcześniejszymi formami niewolnictwa w świecie bliskowschodnim i greckim.	
26. Temat II	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	II. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków; 2) charakteryzuje i porównuje ideę cesarstwa karolińskiego z ideą cesarstwa Ottonów. <i>III poziom edukacyjny</i> 9. Początki cywilizacji zachodniego chrześcijaństwa. Zdający: 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni monarchię Karola Wielkiego, Państwo Kościelne oraz Cesarstwo w Europie Zachodniej; 2) charakteryzuje działalność Karola Wielkiego i wyjaśnia, na czym polegał renesans karoliński.	25
26. Temat III	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub	III. Dzieje nowożytne 5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający: 2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania [...]. 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający:	

	problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej [...]; 3) charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja; 5) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące rozbiorów, panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego i przyczyn upadku Rzeczypospolitej; 6) wyjaśnia specyfikę polskiego oświecenia; ocenia dorobek kulturowy okresu stanisławowskiego, z uwzględnieniem reformy szkolnictwa.	
26. Temat IV	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej; 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych; 4) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące powstań narodowych.	
26. Temat V	I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.	V. Wiek XX 8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Zdający: 1) opisuje przebieg i następstwa wojny obronnej Polski w 1939 r. <i>Poziom podstawowy</i> 7. II wojna światowa. Zdający: 1) wyjaśnia polityczne, społeczne i gospodarcze przyczyny wybuchu II wojny światowej; 2) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej; 3) ocenia konsekwencje zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow.	

III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.		

Wykres 2. Poziom wykonania zadań w obszarach wymagań ogólnych

Komentarz

1. Analiza jakościowa zadań

Egzamin maturalny z historii sprawdzał stopień opanowania wiedzy i umiejętności opisanych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla tego przedmiotu. Zadania w tegorocznym arkuszu odnosiły się do różnorodnych wymagań ogólnych i szczegółowych podstawy programowej głównie dla IV etapu edukacyjnego w zakresie rozszerzonym i podstawowym, ale niektóre z nich nawiązywały również do wymagań przypisanych do etapu III (gimnazjum). Wszystkie zadania zostały wyposażone przynajmniej w jeden materiał źródłowy, co miało na celu sprawdzenie umiejętności złożonych, przede wszystkim umiejętności analizy i interpretacji źródeł historycznych (narracyjnych, ikonograficznych, kartograficznych, statystycznych), a także umiejętności samodzielnego tworzenia narracji historycznej. W całym arkuszu dziewięć poleceń miało formę zadań zamkniętych (zadania typu „prawda/fałsz”, „wielokrotnego wyboru”), dominowały jednak zadania otwarte, polegające na udzieleniu krótkiej odpowiedzi. Ostatnie zadanie w arkuszu wymagało od zdających napisania rozszerzonej wypowiedzi na jeden z pięciu zaproponowanych tematów.

Tegoroczny arkusz okazał się dla zdających trudny – poziom wykonania to 37%. Z analizy poziomu łatwości zadań maturalnych wynika, że pięć okazało się dla zdających zadaniami bardzo trudnymi: 3. (poziom wykonania – 19%), 19. (poziom wykonania – 13%), 22.1. (poziom wykonania – 15%), 22.2. (poziom wykonania – 19%), 23. (poziom wykonania – 18%). Najłatwiejszym zadaniem w całym arkuszu okazało się zadanie 20.2. (poziom wykonania – 83%). Niżej zostanie przedstawiona analiza jakościowa trzech zadań, które zdającym sprawiły największą trudność.

Zadanie 19. sprawdzało umiejętność analizy i interpretacji źródeł historycznych oraz wiedzę z historii powszechnej okresu międzywojennego. Wyposażeniem zadania były dwa źródła: fragment opracowania historycznego dotyczący okoliczności i postanowień układu niemiecko-sowieckiego w Rapallo, oraz karykatura stanowiąca satyryczny komentarz do układu nazistowsko-sowieckiego (tzw. paktu Ribbentrop-Mołotow). Źródła zostały dobrane w taki sposób, by w każdym przypadku ukazać zagrożenie dla Polski wynikające z sojuszu jej wschodniego i zachodniego sąsiada. Polecenie wymagało, aby zadający rozstrzygnęli, czy karykatura jest komentarzem do układu opisanego w źródle 1. i uzasadnili swoją odpowiedź. Kluczową informacją potrzebną do udzielenia prawidłowej odpowiedzi było określenie znajomości podstawowych faktów tj. daty podpisania układu w Rapallo oraz przede wszystkim daty dojścia nazistów do władzy w Niemczech. Przykłady 1. i 2. ilustrują prawidłowe odpowiedzi, w których zdający w sposób właściwy przeprowadzili analizę i interpretację źródeł oraz wykazali się znajomością faktografii przydatnej do uzasadnienia.

Przykład 1.

Rozstrzygnij, czy źródło 2. jest komentarzem do traktatu opisanego w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: *Nie*

Uzasadnienie: *Tekst mówi o traktacie z Rapallo (1922 rok), kiedy nie istniały jeszcze nazistowskie Niemcy, co obrazuje karykatura.*

Przykład 2.

Rozstrzygnij, czy źródło 2. jest komentarzem do traktatu opisanego w źródle 1.
Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: ...NIE...

Uzasadnienie: ...źródło 1 odnosi się do traktatu w Rapallo z 1922 roku. Karykatura ze źródła 2 jest komentarzem do paktu Ribbentrop - Molotow z 1939 roku - w tym okresie istniały już nazistowskie Niemcy. Traktat w Rapallo dotyczy współpracy Niemiec i Rosji. Ribbentrop - Molotow podzielił Polskę na strefy wpływów, charakteryzowanego na karykaturze.

Najczęściej zdający dokonywali błędnego rozstrzygnięcia, co wynikało bądź z niezrozumienia polecenia, bądź z braku wiedzy (Przykłady 3. i 4.). Z zaprezentowanych odpowiedzi wynika, że zdający nie dokonali właściwej analizy źródeł i nie odczytali zawartych w nich informacji potrzebnych do rozwiązania zadania.

Przykład 3.

Rozstrzygnij, czy źródło 2. jest komentarzem do traktatu opisanego w źródle 1.
Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: ...tak.....

Uzasadnienie: traktat w Rapallo przedstawiony w źródle 1 ^{polega} ~~opiera~~ mówi o współpracy wojaskowej oraz handlowej ^(Niemiec i Rosji) w między państwami państwie polskiemu. Widac to na dołączu w źródle 2 gdzie państwa przedstawione są jako budzący strach wilk i niedźwiedź i przestraszoną ^{krówe leze rarem w łozku (symbol} ^{przedstawiają} ^{roskę} ^{(obaw} ^{przed} ^{nią)} ^{współpracy)} ^{roskę} ^{(obaw} ^{przed} ^{nią)}

Przykład 4.

Rozstrzygnij, czy źródło 2. jest komentarzem do traktatu opisanego w źródle 1.
Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: ...Tak.....

Uzasadnienie: ...Na wyniku widzimy zakazaną Polskę, która nie spodziewała się porozumienia między jej dwoma potencjalnymi sąsiadami, ponieważ było to sprzeczne z postanowieniami wersalskimi. Ten sam traktat opisany jest w źródle 1.

Wyposażeniem źródłowym do polecenia 22.1. był plakat propagandowy z kampanii referendalnej w Polsce. Zawierał informacje, które umożliwiały rozpoznanie, o jakie głosowanie chodzi: napisy *Trzecie pytanie Tak!* oraz *Nie damy węgla Niemcom!*. Zadaniem zdających było podanie stosowanej w historiografii nazwy wydarzenia, w związku z którym powstał plakat oraz uzasadnienie swojej odpowiedzi. Tylko 15% zdających poradziło sobie z tym poleceniem – poniżej przykład prawidłowej odpowiedzi, świadczącej o krytycznej analizie źródła (Przykład 5.).

Przykład 5.

Nazwa wydarzenia:*Referendum ludowe*.....
 Uzasadnienie: ...*plakat przedstawia sugerowaną*.....
odpowiedź na jedno z trzech pytań referendum.....
preparowanego przez partię komunistyczną.....
dotyczącego zaakceptowania zmian terytorialnych.....
Polski.....

Najczęstszą przyczyną nieotrzymania przez zdających punktu za to zadanie było, obok dużej frakcji opuszczeń, błędne rozpoznanie wydarzenia lub podanie nieprecyzyjnej jego nazwy. Najczęściej podanie niewłaściwej nazwy wydarzenia było powiązane z błędnym uzasadnieniem, świadczącym o całkowitym braku orientacji w przedmiotowym zagadnieniu (Przykłady 6. i 7.).

Przykład 6.

Nazwa wydarzenia:*Referendum przed wyborami*.....
 Uzasadnienie:*Miało ono na celu przesłanie węgla do ZSSR*.....
na korzystnych warunkach dla ZSSR i zadanie robotników.....
by poparli partię robotniczą......

Przykład 7.

Nazwa wydarzenia:*referendum na*
~~śląskie~~ *śląsko*.....
 Uzasadnienie:*mieszkańcy Śląska nie chcieli oddać*
~~Niemcom, sam rządzący nie łopalić węgla, dlatego~~
~~plakat mówi że jego zamiar Niemcy nie dostaną~~
~~dlatego trzymali plakaty, które odpowiadały na~~
~~pytanie gdzie chcą odejść, tereny Śląska miały zostać~~
Polce.....

Zadanie 23. sprawdzało znajomość dziejów powszechnych po 1945 roku, a konkretnie konfliktów zimnowojennych. W tym zadaniu zdający zostali skonfrontowani z dwoma różnymi źródłami, analogicznie jak w zadaniu 19. były to: fragment opracowania historycznego zawierający opis wojny koreańskiej oraz karykatura będąca komentarzem do amerykańskiego zaangażowania w konflikt wietnamski. Zadaniem zdających było rozstrzygnięcie, czy oba źródła dotyczą tego samego konfliktu

i uzasadnienie swojej odpowiedzi. Oba źródła zawierały informacje wystarczające do udzielenia prawidłowej odpowiedzi – przykłady takich odpowiedzi poniżej (Przykłady 8. i 9.).

Przykład 8.

Rozstrzygnięcie: NIE
 Uzasadnienie: źródło 1 opisuje wojnę koreańską w latach 50 XX w, na co wskazuje wspomnienie o agresji sił północnokoreańskich na teren południowy, a źródło 2 przedstawia wojnę wietnamską, o czym świadczy wspomnienie o Ho Chi Minh, który próbował ekspansji całej Wietnam i o natarciach USA podczas tej wojny.

Przykład 9.

Rozstrzygnięcie: NIE
 Uzasadnienie: ~~źródło~~ źródło 1. mówi o wojnie koreańskiej (Seul, Korea Północna), a rynek obrony wojny w Wietnamie, co sugeruje kontynuację na północy Wietnam na wojnie o oraz postać Ho Chi Minh'a, komunistycznego przywódcy z Wietnamu Północnego.

Zdarzały się odpowiedzi zawierające prawidłowe rozstrzygnięcie z niewłaściwym uzasadnieniem, w których zdający popełniali rażące błędy merytoryczne (Przykład 10.).

Przykład 10.

Rozstrzygnięcie: Nie
 Uzasadnienie: Źródło 1 opisuje wojnę koreańską i interwencję USA w konflikcie. Rynek w zadaniu 2 dotyczy interwencji USA w państwie chińskim - wskazuje na to imię przywódcy tego państwa oraz wygląd „graj ośmiornicy”.

Częstym zjawiskiem było dokonywanie błędnego rozstrzygnięcia przez zdających, którzy w obu źródłach dostrzegali odniesienia do tej samej wojny. Z reguły takie odpowiedzi zawierały też błędne uzasadnienia, świadczące o nieznanym najnowszej historii (Przykłady 11. i 12.)

Przykład 11.

Rozstrzygnięcie: Tak.....

Uzasadnienie: Krótko pienszre młoni a zaskakującej dla korei intensenji. amerykańskiej na powyspie tereawistini, zaś krótko dlugie okazuje ono intensenije. popier „winanie mauck „Ho Chi Minhoni.....

Przykład 12.

Rozstrzygnięcie: TAK.....

Uzasadnienie: Oba zobaca dotyczy wojny w Korei w latach 1950-53. ~~ON~~ Rada Bezpiecz stwa ON z ~~ON~~ w ktorego głynie starych czonkow znajduje się też USA, pregorowata reacuje o wapnieszaniu „ muwaji na podrymne, by wypomoc „ potuoniowo Koree i pryczynowajce się do wybarcia wojny Pocnoy a „ teronow potuoniowajce, „ nym moicy seul. potuoniowajce

Jednym z trudniejszych zadań arkusza maturalnego z historii jest zadanie wymagające napisania dłuższej wypowiedzi, czyli tzw. wypracowania (poziom wykonania – 37%). W tegorocznym egzaminie zdający mieli, podobnie jak w ubiegłych latach, do wyboru pięć tematów zróżnicowane zarówno pod względem epok historycznych, jak i obszarów historii (historia polityczna, społeczno-gospodarcza i kultury). Dwa z nich – czwarty i piąty – wyposażono w różnorodny materiał źródłowy (źródła kartograficzne, ikoniczne, statystyczne i tekstowe), który należało wykorzystać w tworzeniu narracji.

Tematy:

1. Porównaj sytuację niewolników w społeczeństwach starożytnego Bliskiego Wschodu, Grecji i Rzymu.
2. Karol Wielki był prekursorem zjednoczonej Europy. Ustosunkuj się do powyższej tezy, charakteryzując dokonania tego władcy w aspekcie politycznym, gospodarczym i kulturowym.
3. Przedstaw wpływ idei oświeceniowych na zmiany ustrojowe, społeczno-gospodarcze i kulturowe w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej.
4. Brak wiary w zwycięstwo, dysproporcja sił czy obojętność Europy na los Polaków? Scharakteryzuj przyczyny upadku powstania listopadowego i oceń, która z nich miała decydujący wpływ na jego klęskę. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 26–27).
5. Polska wobec agresji sąsiadów. Scharakteryzuj i oceń postawę polskiej armii, władz i społeczeństwa, a także sojuszników Polski w trakcie wojny obronnej w 1939 roku. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 28–29).

Temat pierwszy odnosił się do historii społecznej i miał charakter porównawczy. Zadaniem zdających było przedstawienie położenia niewolników w społeczeństwach starożytnego Bliskiego Wschodu,

Grecji i Rzymu. Aby w pełni zrealizować temat należało przeanalizować problem niewolnictwa w wielu społeczeństwach (np. Sumeru, Babilonii, Asyrii, Egiptu, Izraela, Aten, Sparty, Rzymu) i przedstawić podobieństwa i różnice w kwestii źródeł niewolnictwa, uregulowań prawnych dotyczących niewolników, skali i dynamiki problemu w różnych okresach. Większość prac tegorocznych maturzystów miała charakter odtwórczy, zdający opisywali sytuację niewolników w wybranych państwach starożytnych, nie dostrzegając przy tym złożoności zagadnienia i nie formułując wniosków płynących z porównania.

Kolejny temat wymagał od zdających ustosunkowania się do przedstawionej tezy, czy Karol wielki był prekursorem zjednoczonej Europy. Swoje stanowisko należało uargumentować dokonaniem tego władcy w zakresie różnych obszarów: polityki, gospodarki i kultury. Mimo, że temat dawał możliwość zajęcia dowolnego stanowiska, to każdorazowo obliłował do zaprezentowania najważniejszych dokonań tego średniowiecznego władcy. Głównym mankamentem większości prac było zbyt słabe powiązanie prezentowanych argumentów z tezą, a więc z ideą zjednoczonej Europy. Zdający ograniczali się do jednozdaniowego określenia swojego stanowiska i następnie przechodzili do charakterystyki panowania Karola Wielkiego. W niewielu przypadkach można było dostrzec właściwą selekcję i hierarchizację faktów, połączoną z pogłębionym wnioskowaniem.

Sformułowanie tematu trzeciego miało skłonić zdających do prześledzenia obecności idei oświeceniowych w przemianach osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej. Zawarta w nim teza o istniejącym wpływie tych idei na przemiany państwa polsko-litewskiego wymagała od zdających wyjaśnienia jakie idee, w jakich działaniach i w jakim zakresie się urzeczywistniały. Podobnie, jak w przypadku tematu 2., zdający mieli problem z powiązaniem wpływu myśli oświeceniowej na dokonujące się przemiany. Dominowały odtwórcze charakterystyki panowania ostatniego polskiego władcy, z rzadka zdający w swoich pracach sięgali do epoki saskiej nie dostrzegając przy tym inspiracyjnej funkcji oświeceniowych idei.

Kolejne dwa tematy miały charakter oceny i dotyczyły istotnych wydarzeń – powstania listopadowego (temat 4.) oraz wojny obronnej z 1939 r. (temat 5.). W obu przypadkach zdający mieli do dyspozycji dodatkowy materiał źródłowy, który należało wykorzystać przy tworzeniu wypowiedzi. W przypadku tematu 4. Były to: wykresy prezentujące potencjał ludnościowy i wojskowy królestwa Polskiego oraz Rosji, fragment opracowania historycznego poświęcony ocenie jednego z dyktatorów powstania, mapa działań militarnych oraz fragment depechy dyplomatycznej. Natomiast w przypadku tematu 5. Wyposażenie źródłowe stanowiły: mapa działań militarnych, opinia historiograficzna na temat konferencji w Abbeville, fragmenty odezwy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i dyrektywy Naczelnego Wodza oraz fotografia pomnika Stefana Starzyńskiego w Warszawie.

Zdający przede wszystkim wybierali tematy z wyposażeniem źródłowym oraz temat związany z przemianami w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej. Warto podkreślić, że średni wynik za zadanie rozszerzonej wypowiedzi był w tym roku zbliżony do średniej za cały arkusz, choć nieco niższy niż w roku ubiegłym.

2. Problem „pod lupą”

Zadania wyposażone w źródła kartograficzne

Wydarzenia historyczne, zjawiska i procesy dziejowe rozgrywają się w dwóch zasadniczych wymiarach – czasie i przestrzeni. Historyk porządkuje je i sytuuje nie tylko w chronologii, ale także w przestrzeni. Można powiedzieć, że te dwa wymiary się przenikają i stanowią istotę map historycznych. Umiejętność analizy mapy historycznej polegająca na odczytywaniu zapisanych tam informacji o faktach i procesach historycznych (politycznych, społecznych, gospodarczych i kulturowych) zawiera się w jednym z wymagań ogólnych podstawy programowej na wszystkich etapach kształcenia, czyli *Analiza i interpretacja historyczna*. Wiąże się ono z analizą różnorodnych materiałów źródłowych, w tym wypadku źródeł kartograficznych (mapa, plan). Mapa historyczna jest

ilustracją przestrzenną faktów, wydarzeń politycznych, zjawisk społeczno-gospodarczych oraz procesów kulturowych, mających miejsce w przeszłości. Jednym ze sposobów klasyfikacji map historycznych jest ich podział ze względu na zawartość, czyli treść. Wyróżniamy zatem mapy przekrojowe, czyli prezentujące różne wydarzenia i procesy rozgrywające się w tym samym okresie historycznym, np. *Grecja w okresie wojny peloponeskiej*. Kolejnymi są mapy rozwojowe tzn. ukazujące zmiany, które zachodzą na określonym terytorium w dłuższym czasie i skupiają się zwykle na jednym problemie, np. *Kryzys i odbudowa państwa Piastów*. Kolejnymi są tzw. mapy problemowe, które przedstawiają szczegółowe zagadnienie, np. *Wojna obronna Polski w 1939 roku*.

Analizę mapy historycznej zdający powinien rozpocząć od jej tytułu, następnym krokiem powinno być określenie obszaru lub zasięgu, jaki obejmuje, a następnie tematyki, do której się odnosi. Nieodzownym elementem każdej mapy jest jej legenda, która stanowi coś na kształt podręcznego słowniczka, odnoszącego się do treści mapy. Pozwala ona zdającym na identyfikację obiektów zaznaczonych na mapie, na rozpoznanie wydarzeń lub procesów historycznych. W wyniku analizy źródła kartograficznego można rozwijać wiele umiejętności, takich jak określanie zasięgu procesów historycznych lub zjawisk społeczno-gospodarczych, dostrzeganie zachodzących związków przyczynowo-skutkowych, sytuowanie w przestrzeni miejsc związanych z wydarzeniami historycznymi, wyciąganie wniosków itp. W tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym było 9 zadań wyposażonych w materiał kartograficzny o różnym stopniu skomplikowania i w różnych zestawieniach (mapa jako jedyne źródło, mapa w zestawieniu z tekstem, mapa w zestawieniu z ilustracją). Poniżej zostanie zaprezentowana analiza tych zadań wraz z opisem najczęściej występujących błędów w odpowiedziach zdających.

Zadanie 1. sprawdzało znajomość najważniejszych osiągnięć kulturowych starożytnych cywilizacji bliskowschodnich w zakresie rozwoju pisma oraz umiejętność lokalizacji tych cywilizacji w przestrzeni geograficznej. Wyposażenie zadania stanowiły dwa źródła: krótki fragment opracowania historycznego, w którym zawarto informacje dotyczące materiału piśmiennego oraz narzędzia niezbędnego do odcisnięcia w miękkiej glinie znaków, oraz schematyczna mapa ukazująca część basenu Morza Śródziemnego i obszar Bliskiego Wschodu. Na mapie numerami od 1. do 4. oznaczono obszary związane z istnieniem określonych cywilizacji starożytnych. Zadaniem zdającego było rozpoznanie rodzaju pisma scharakteryzowanego w cytowanym fragmencie tekstu i wskazanie numeru odpowiadającego na mapie obszarowi cywilizacji, z którą wiąże się powstanie tego pisma. Zadanie było wielokrotnego wyboru – za zaznaczenie prawidłowej odpowiedzi zdający mógł uzyskać 1 punkt. Okazało się umiarkowanie trudne dla zdających (poziom wykonania – 65%). Większość, dzięki opisowi, rozpoznała pismo klinowe i wskazała Mezopotamię oznaczoną liczbą 4 jako obszar jego powstania.

Kolejnym zadaniem wyposażonym w dwa źródła (tekst i mapę) było zadanie 4.1. sprawdzające wiedzę dotyczącą dziejów miast będących głównymi ośrodkami politycznymi państw starożytnych i średniowiecznych z obszaru wpływów cywilizacji łańciskiej i bizantyjskiej. Zadanie sprawdzało również stopień opanowania umiejętności analizy tekstów źródłowych, wyszukiwania informacji niezbędnych do identyfikacji miasta. Pierwsze źródło stanowiły fragmenty trzech kronik odnoszących się do dziejów Rzymu, Kijowa i Konstantynopola. Teksty zawierały szereg informacji ułatwiających rozpoznanie danego miasta, m.in.: [...] *miasto na wzgórzu pałatyńskim* [...], [...] *założył Jarosław gród wielki, w którym to grodzie jest Złota Brama* [...], [...] *Uczynili ludność miasta niewolnikami i zabili jej cesarza* [...]. *Zwycięstwo zostało osiągnięte przez sułtana Mehmeta chana w roku [831] od hidzry*. Na schematycznej mapie zaznaczono numerami od 1. do 4. miasta, do których odnosiły się fragmenty kronik, a zadaniem zdającego było wpisanie w odpowiednim miejscu tabeli nazwy miasta i numeru, którym oznaczono je na mapie. Za prawidłowe wypełnienie trzech wierszy tabeli zdający mógł uzyskać 2 punkty, a 1 punkt – za prawidłowe wypełnienie 2 wierszy lub podanie wszystkich nazw miast. Zadanie okazało się trudne dla zdających (poziom wykonania – 31%). Wielu zdających nie rozpoznało właściwie żadnego z miast, których dotyczyły źródła; ich odpowiedzi pozwalają stwierdzić, że przyczyną popełnionych błędów był brak wiedzy i umiejętności dokonywania właściwej analizy materiału źródłowego oraz czytania ze zrozumieniem. Najczęściej zdarzały się jednak odpowiedzi niepełne, w których część miast błędnie rozpoznano lub umiejscowiono. Warto jednak